

Скаченко О. О.

Київський національний університет культури і мистецтв,
Наукова бібліотека

УДК 027.7:378.017/.035

БІБЛІОТЕКА – ПРОСТІР ЄДНАННЯ, ЦЕНТР ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОСТІ ТА ПАТРІОТИЗМУ

У статті висвітлюються принципи формування духовних цінностей і пріоритетів, напрямки патріотичного виховання студентської молоді, що реалізуються у Науковій бібліотеці Київського національного університету культури і мистецтв.

Ключова слова: Наукова бібліотека КНУКіМ, духовні цінності, патріотичне виховання, благодійні акції, проекти.

Нині в Україні відбуваються складні процеси зміни політичних, соціальних і культурних пріоритетів, які супроводжуються пробудженням національної самосвідомості та духовного відродження. Драматичні події Революції Гідності; високоморальні вчинки Героїв Небесної Сотні, «Кіборгів» – захисників Донецького аеропорту, учасників боїв за Іловайськ, Дебальцеве докорінно змінили думки українських громадян, змусили інакше визначити свої життєві пріоритети, бажання і прагнення. Позначилися ці події й на діяльності бібліотеки вишу, в якій формування духовних цінностей, виховання патріотичних почуттів молоді вийшло на одне з головних місць.

Сучасні політичні реалії надзвичайно потужно актуалізують питання відродження духовності, формування ціннісних пріоритетів, збереження культури. Складні часи, які нині переживає український народ, вимагають трансформації його духовних і моральних орієнтирів, звернення молодого покоління до багатовікових духовних цінностей з метою розвитку національної державності.

«Духовні цінності – душа народу, його образ, з яким він постає перед світом. У них акумульовані його характер та ідеали, збережені і примножені впродовж історичного розвитку національні традиції. У ціннісних пріоритетах заховані минуле народу, особливості його менталітету, перипетії історичного розвитку. Тому шлях до пізнання народу лежить через реконструкцію його духовних цінностей. Потреба звернення до свого ціннісного багатства завжди з'являється в часи, коли народ виходить на дорогу

національної незалежності, будує нове життя, знаходячи в ціннісних пріоритетах орієнтири на теперішнє і майбутнє» [3, с. 29].

Пробудження і розвиток громадянської ініціативи та волонтерського руху в КНУКіМ загалом та у книгозбірні вишу є свідченням того, що молодь, співробітники і науковці навчального закладу прагнуть стати учасниками національно-патріотичного руху, поділяючи «ідею розвитку української державності як консолідуючого чинника розвитку українського суспільства та української нації» [5, с. 8].

Просвітницька діяльність бібліотеки КНУКіМ упродовж останніх років полягає в реалізації інформаційно-освітніх проектів та проведенні заходів, покликаних сприяти національно-патріотичному вихованню молоді.

У грудні 2014 року співробітники Наукової бібліотеки і студенти КНУКіМ підготували унікальне видання – збірку патріотичної поезії «Борись в ім'я честі». Видання присвячено воїнам-героям, які показали характер та готовність відстоювати свою гідність, творити майбутнє для себе і своїх дітей.

Збірка складається з п'яти частин, що містять поезії про Україну, воєнні події в зоні АТО, патріотизм. До неї увійшли поезії як видатних українських поетів, так і сучасних майстрів слова. Кожен вірш ілюстрований ретельно підібраними фотоматеріалами і цитатами, що розкривають або підкреслюють його зміст. В оформленні видання використано патріотичні плакати серії «Солдати України», автором яких є Юрій Нерослик, арт-директор журналу «Музеї України», на час підготовки збірки – сержант 92-ї бригади Збройних сил України. Також у книзі вміщено постери з прислів'ями, цитатами з літературних творів, гаслами, фото із зони АТО, дитячі малюнки тощо.

Напередодні Дня пам'яті та примирення (8 травня 2015 р.) Наукова бібліотека, разом із трьома факультетами КНУКіМ, провела благодійний ярмарок на підтримку бійців АТО. Волонтерська акція пройшла під девізом «Зміни починаються з тебе». Гостями заходу були бійці батальйону ім. Сергія Кульчицького Національної гвардії України, 24-го окремого штурмового батальйону «Айдар», 3-го танкового батальйону «Звіробій». Для гостей підготували різноманітні заходи: святковий концерт, патріотичний флешмоб «Прагнемо миру в Україні». Всім воїнам – учасникам заходу Наукова бібліотека КНУКіМ подарувала книгу «Борись в ім'я честі» та через волонтерів передала 50 примірників цього видання на передову.

З нагоди Дня захисника України (14 жовтня 2015 р.) бібліотека та факультет культурології провели благодійну акцію «Мое ім'я – Україна». Зібрані під час обох

заходів кошти передали на передову та в госпіталь через ГО «Волонтерська Сотня Доброволя».

Активно співпрацює бібліотека із волонтерами КНУКиМ – братами Володимиром і Русланом Кошовенками, передаючи на передову засоби особистої гігієни, харчі, книги, ліки. Один примірник збірки патріотичної поезії «Борись в ім'я честі» Володимир і Руслан відвезли воякам батальйону імені С. Кульчицького та передали прохання укладача видання вибрати вірш до вподоби і залишити біля нього автограф на згадку. Тепер у Науковій бібліотеці КНУКиМ зберігається унікальна добірка автографів з передової.

З метою інформування громадськості про вищезгадану збірку поезії бібліотека, спільно із студентами кафедри книгознавства і бібліотекознавства університету, підготувала буктрейлер «Борись в ім'я честі» (автор – Оксана Бережна). Це повноцінний, інформаційно насичений відеоролик, в якому вдало поєднано унікальні фотоматеріали та музичний звукоряд. Перегляд буктрейлера можливий у сервісі YouTube [2].

До Дня визволення України (28 жовтня 2015 р.) сектор методичної роботи бібліотеки ініціював і провів акцію «Посадимо квіти на Поле пам'яті України», під час якої вшановували пам'ять про родичів, загиблих у II Світовій війні. Учасники акції – студенти та співробітники бібліотеки – розповіли про дідів і прадідів, які брали участь у бойових діях, надіслали фотографії з сімейних альбомів та фото документів-похоронок, отриманих з війни. Результатом акції стали персональні маки кожного воїна, висаджені на сайті «Поле пам'яті» Українського інституту національної пам'яті. Зібрані матеріали систематизовані у презентації PowerPoint «Кожна квітка – це чиясь доля...». Ознайомитися з нею можна на веб-сайті бібліотеки [1].

Ефективним джерелом патріотичного виховання студентської молоді стала українознавча діяльність бібліотеки. Так, на початку 2014 р. широкій громадськості було презентовано інноваційно-освітній проект «Скарби нації», метою якого є популяризація елементів нематеріальної культурної спадщини України (далі – НКСУ) як унікальних культурних та мистецьких маркерів української держави.

Україна приєдналася до «Конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО» у 2008 році. У ст. 2 Конвенції зазначається, що нематеріальна культурна спадщина (НКС) – це культурно-духовні особливості, які вирізняють один етнос від іншого, формуючи його національну ідею. Відповідно до завдань Конвенції, кожна держава «повинна бути зацікавлена не тільки у збереженні елементів (елемент НКС

– прояв нематеріальної культури), що формують її самобутність, а й у підвищенні обізнаності та поширенні інформації про них серед світового співтовариства» [4].

Зважаючи на рекомендації Конвенції, враховуючи наявність у структурі КНУКіМ мистецьких кафедр, у рамках проекту реалізуються такі завдання [6]:

- виховання патріотизму, зацікавленості у вивченні та збереженні української культурної спадщини;
- підвищення культурної самоосвіти студентства.

Найбільш продуктивно співпраця у рамках проекту відбувається зі студентами і викладачами кафедр музеєзнавства і пам'яткознавства, міжнародного туризму, народної художньої творчості і фольклору, бібліотекознавства і книгознавства.

Заходи, проведені в рамках проекту «Скарби нації» упродовж 2014–2016 рр. стали складовими освітніми компонентами до викладання авторської навчальної дисципліни «Український етнічний туризм» (розробник – А. М. Гаврилюк, кандидат наук з державного управління, доцент), розширили діапазон практичної складової ознайомлення з етнотуристичними ресурсами України. Метою означеної дисципліни є виховання у студентської молоді почуття патріотизму, національної свідомості, національної гідності, громадянської позиції; сприяння використанню ресурсів українського етнічного туризму для розвитку внутрішнього туризму та вітчизняної туристичної індустрії.

Упродовж жовтня 2015 р. для студентів 1–2 курсів напряму підготовки «Туризм» у рамках проекту проведено три заходи: лекцію на тему «Народні промисли в Україні та унікальні осередки їх поширення і популяризації»; відвідання виставки «Символи косівської кераміки» у Національному історико-культурному заповіднику «Києво-Печерська лавра»; зустріч із автентичним носієм етнічної української культури, народним майстром-гончарем із Косова Михайлом Сусаком.

Наприкінці 2015 р. у читальній залі бібліотеки пройшов майстер-клас із виготовлення ляльки-мотанки, який провела майстриня із Черкащини Валентина Мірошник. Його учасниками стали студенти, викладачі кафедри міжнародного туризму, співробітники бібліотеки. Більш як 55 учасників заходу мали змогу засвоїти елементарні основи виготовлення ляльок-мотанок, дізнатися про їх сакральні коди. Проводячи захід, майстриня особливу увагу приділила лялькам, присвяченим Материнству, Матері – Берегині Роду, лялькам, об'єднаним у серію «Україна»: «Квітуча», «Хлібосольна», «Благословенна». Цікаве трактування та відмінні риси мають авторські ляльки серій: «За мотивами народного розпису», «За мотивами Трипільської культури», «Великодні».

Для студентів 1, 4 курсів Факультету готельно-ресторанного і туристичного бізнесу КНУКіМ з освітньо-професійного циклу дисципліни «Організація туризму: Туроперейтинг» (викладач Т. І. Ткаченко, кандидат географічних наук, доцент) та у рамках проекту «Скарби нації» у березні 2016 року відбулась показова національно-туристично-мистецька зустріч із петриківською художницею Тетяною Гарькавою – заслуженим майстром народної творчості України.

Проведення заходів засвідчило, що такі зустрічі студентства із носіями самобутнього народного мистецтва привертають увагу до української історії, народно-декоративного мистецтва, виховують почуття гордості, патріотизму, викликають повагу до національних традицій.

Безумовно, «розвиток національної державності, національного й духовного відродження України неможливий без опори на сформовані впродовж століть ціннісні пріоритети українського народу. Завдячуючи національним традиціям, характеру, ідеалам свободи, українці зберегли свою ідентичність, змогли протистояти політиці денационалізації і розвинути свою національну культуру» [3, с. 27].

Проведені благодійні акції, волонтерська допомога воїнам АТО, пошук матеріалів про учасників Другої світової війни, створення видань і мультимедійної продукції патріотичного характеру за безпосередньої участі студентів вишу свідчать про усвідомлення бібліотекарями важливості та необхідності подальшої роботи, спрямованої на патріотичне виховання молоді, формування духовних цінностей і пріоритетів засобами бібліотечної роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Кожна квітка – це чиясь доля...» [Електронний ресурс] : презентація PowerPoint / авт.-уклад. О. О. Скаченко // Наук. б-ка Київ. нац. ун-т культури і мистецтв : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: http://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2015/11/POLE_PAMYATI.pdf. – Назва з екрана.
2. Буктрейлер «Борись в ім'я честі» [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу: www.youtube.com/watch?v=MWUB3K6NBwA (дата звернення: 7.11.2016). – Назва з екрана.
3. Возняк, С. М. Духовні цінності українського народу / С. М. Возняк, В. І. Кононенко, І. В. Кононенко, В. В. Луць, В. П. Москалець, В. М. Фомін ; Прикарпат. ун-т ім. В. Стефаника. – Київ ; Івано-Франківськ : Плай, 1999. – 293 с.

4. Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_d69 (дата звернення: 7.11.2016). – Назва з екрана.
5. Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2015–2020 роки : Указ Президента України від 13 жовт. 2015 р. № 580/2015 // Офіц. вісн. України. – 2015. – № 83. – С. 7–14.
6. Скарби нації : інноваційний проект [Електронний ресурс] : презентація PowerPoint / авт.-уклад. О. О. Скаченко // Наук. б-ка Київ. нац. ун-т культури і мистецтв : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <http://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2014/04/SKARBI-NATSIYI.ppt>. – Назва з екрана.

Скаченко Е. А.

Киевский национальный университет культуры и искусств, Научная библиотека

БИБЛИОТЕКА – ПРОСТРАНСТВО ЕДИНСТВА, ЦЕНТР ФОРМИРОВАНИЯ ДУХОВНОСТИ И ПАТРИОТИЗМА

В статье освещаются принципы формирования духовных ценностей и приоритетов, направления патриотического воспитания студенческой молодежи, реализуемые в Научной библиотеке Киевского национального университета культуры и искусств.

Ключевые слова: Научная библиотека КНУКиИ, духовные ценности, патриотическое воспитание, благотворительные акции, проекты.

Skachenko O. O.

Kyiv National University of Culture and Arts, Scientific Library

LIBRARY - SPACE OF UNITY, CENTRE OF SPIRITUALITY AND PATRIOTISM

The article deals with the basic principles of formation of spiritual values and priorities, directions of patriotic education of students, implemented in the Scientific Library of Kyiv National University of Culture and Arts.

Key words: Scientific Library of Kyiv National University of Culture and Arts, spiritual values, patriotic education, charity events, projects.